

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ГРОМАДЯН ПЕРЕД ЗАКОНОМ	10
1.1. Соціально-правові та історичні передумови закріплення принципу рівності громадян перед законом в Україні та світі	10
1.2. Сутність конституційного принципу рівності громадян перед законом	59
1.3. Правові (нормативні) основи конституційного принципу рівності громадян перед законом	130
1.4. Міжнародні стандарти визнання та нормативного закріплення принципу рівності громадян перед законом	144
РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК СФЕРА ГАНТАУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ГРОМАДЯН ПЕРЕД ЗАКОНОМ	163
2.1. Поняття, сутність та основні тенденції розвитку публічного управління в Україні	163
2.2. Основні тенденції закріплення принципу рівності громадян перед законом у джерелах адміністративного права	209
2.3. Співвідношення принципу рівності громадян перед законом з принципами належного врядування	247
2.4. Механізм гарантування та реалізації принципу рівності громадян перед законом у публічному управлінні	308

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ГРОМАДЯН ПЕРЕД ЗАКОНОМ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	346
3.1. Основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом у правотворчій діяльності суб'єктів публічного управління	346
3.2. Основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом у правозастосовній діяльності суб'єктів публічного управління	370
3.3. Основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом в юрисдикційній діяльності суб'єктів публічного управління	390
РОЗДІЛ 4. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСОБИ ГАНТАВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	410
4.1. Адміністративне оскарження у системі засобів гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні	410
4.2. Адміністративна відповідальність публічних службовців як засіб гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у сфері публічного управління	432
4.3. Адміністративна юстиція як елемент гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні	450
4.4. Громадський контроль у системі засобів гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні	474
ВИСНОВКИ	497
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	517

ВСТУП

Актуальність дослідження адміністративно-правового забезпечення гарантування та реалізації конституційного принципу рівності громадян перед законом у публічному управлінні обумовлена його значенням у сучасній демократичній правовій державі, оскільки він є складовою принципу верховенства права, обов'язковою ознакою правової держави та найважливішим критерієм цивілізованості всієї її правової системи, а також невід'ємною засадою функціонування органів публічної влади. Україна проголосила курс на побудову правової держави, тому не випадково проблематика забезпечення принципу рівності громадян перед законом займає одне із центральних місць у сучасних дослідженнях юридичної науки з питань формування та функціонування якісно нової правової системи українського суспільства.

Процес утвердження в нашій країні нових підходів до взаємовідносин держави і приватної особи, не може, на жаль, відбутися автоматично, оскільки над нами, включаючи політиків і державних службовців, науковців та пересічних громадян все ще панують колишні стереотипи і підходи до організації державної влади, взаємовідносин між владними і підвладними суб'єктами. Переконалися у цьому можна, у тому числі, аналізуючи сучасну наукову літературу, яка все ще, з одного боку, продовжує містити у собі великі розділи, присвячені державному примусу, а з іншого – характеризується відсутністю питань, присвячених суб'єктивним публічним правам приватних осіб та способам їх гарантування та захисту. Очевидно, що за таких умов говорити про реальну рівність у сфері публічного управління, на жаль, все ще неможливо.

Конституцією України гарантовано, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. У цій частині вважаємо за необхідне наголосити на тому, що наразі має

місце не абстрактна конституційна формула, а реальний регулятор суспільних відносин, який має прямо та безпосередньо застосовуватися суб'єктами публічного управління у процесі їх діяльності, чого, однак, часто не відбувається з огляду на скарги про те, що йому не вистачає конкретизованості. З таким підходом можна погодитися лише частково, оскільки, дійсно, конституційно-правове регулювання характеризується надзвичайно високим рівнем узагальнення, проте з цим треба вчитися жити, застосовуючи такі норми-принципи для впорядкування конкретних суспільних відносин. Не є у цьому плані виключенням і принцип рівності громадян перед законом, застосування якого на сучасному етапі життєдіяльності Української держави, насамперед у публічному управлінні, постало надзвичайно гостро, що зумовлено суттєвими розбіжностями між його закріпленням та політико-правовими й соціально-економічними реаліями сьогодення. Наразі в Україні відбуваються кардинальні перетворення, а практика реалізації названого принципу є одним з найважливіших завдань суспільства й держави, що перебувають в умовах реформування як інститутів, так і суб'єктів публічного управління. Все це, безумовно, свідчить про актуальність, з одного боку, комплексної наукової розробки теоретико-правових засад конституційного принципу рівності громадян перед законом, а з другого – про напрацювання галузевих, у нашому випадку, адміністративно-правових механізмів забезпечення та реалізації названого принципу у публічному управлінні.

Дослідження принципу рівності громадян перед законом як феномена суспільної дійсності, зв'язку теоретичних положень юридичної науки з умовами практичного втілення названого принципу являє собою не тільки важливу наукову, а й практичну проблему. Генезис функціонування державно-правових систем багатьох країн світу свідчить, що дотримання принципу рівності громадян перед законом сприяє розкриттю права не тільки як засобу втілення інтересів членів суспільства, а й як інструмента

реалізації особистих інтересів людини і громадянина, його свободи тощо. За своєю суттю вони є якісною характеристикою права, забезпечують його зміст. У цьому контексті аналіз особливостей застосування названого принципу за окремими напрямками діяльності суб'єктів публічного управління сприятиме повноцінному й деталізованому вивченню сутності і напрямів удосконалення механізму його забезпечення завдяки поступовому аналізу окремих елементів на кожному етапі реалізації правотворчих, правозастосовних та юрисдикційних процедур.

Разом із тим аналіз наукової фахової літератури свідчить про недостатню теоретичну розробленість окресленої проблематики, відсутність узагальнюючих наукових праць щодо адміністративно-правового забезпечення гарантування та реалізації конституційного принципу рівності громадян перед законом у публічному управлінні. Наведені чинники викликають необхідність подальшої комплексної наукової розробки публічного управління як сфери гарантування та реалізації конституційного принципу рівності громадян перед законом, а також механізму адміністративно-правового забезпечення його гарантування та реалізації.

Основною метою дослідження є з'ясування сутності та елементів конституційного принципу рівності взагалі та у публічному управлінні зокрема, а також розроблення комплексного та системного механізму адміністративно-правового забезпечення його гарантування та реалізації.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано такі основні завдання:

- проаналізувати соціально-правові та історичні передумови закріплення принципу рівності громадян перед законом в Україні та світі;
- з'ясувати сутність конституційного принципу рівності громадян перед законом;
- встановити правові (нормативні) основи конституційного принципу рівності громадян перед законом;

- опрацювати міжнародні стандарти визнання та нормативного закріплення принципу рівності громадян перед законом;
- встановити поняття та основні тенденції розвитку публічного управління в Україні;
- проаналізувати основні тенденції закріплення принципу рівності громадян перед законом у джерелах адміністративного права;
- дослідити співвідношення принципу рівності громадян перед законом з принципами належного врядування;
- опрацювати механізм гарантування та реалізації принципу рівності громадян перед законом у публічному управлінні;
- з'ясувати основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом у правотворчій діяльності суб'єктів публічного управління;
- встановити основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом у правозастосовній діяльності суб'єктів публічного управління;
- розробити основні вимоги щодо застосування принципу рівності громадян перед законом в юрисдикційній діяльності суб'єктів публічного управління;
- вивчити адміністративне оскарження у системі засобів гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні;
- проаналізувати адміністративну відповідальність публічних службовців як засіб гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні;
- вивчити адміністративну юстицію як елемент гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні;
- опрацювати громадський контроль у системі засобів гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у публічному управлінні.

Об'єктом дослідження стали суспільні відносини, що складаються у сфері гарантування та реалізації принципу рівності громадян перед законом. Безпосереднім же предметом дослідження